

ПРОФЕСІЙНИЙ СТАТУС УЧИТЕЛЯ ЯК РІЗНОВИД СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ

У статті проаналізовано термін “статус”, розглянуто різні види статусів, визначено місце професійного статусу серед інших видів. Викладено власну позицію, згідно з якою професійний статус є окремим різновидом соціального статусу, який людина обирає свідомо та самостійно, усвідомивши необхідність змін під його впливом, він діє на особистість так само, як і особистість, у свою чергу, на формування свого статусу в суспільстві.

Ключові слова: статус, професійний статус, види статусів.

Професія вчителя є особливо важливою для українського суспільства в період євроінтеграції, економічної та політичної глобалізації, стрімкого розвитку науки й техніки, оскільки саме вчитель є засновником майбутнього держави, готуючи нове покоління до виконання соціальних, професійних обов'язків, формує культуру наступного покоління. Але, на жаль, нові тенденції, які характеризують статус учителів закладів освіти, виражені в частковому зниженні престижу вчительської праці. Так, на початку ХХІ ст. в Україні виникла суперечність між попитом держави у високопрофесійних учителях, здатних підготувати висококваліфіковане, розвинуте інтелектуально, духовно, морально, майбутнє покоління спеціалістів для розбудови Української держави, та зниженням соціального і професійного статусу вчителів. Для вирішення зазначеної суперечності необхідно проаналізувати в історичному аспекті досвід розвитку та формування професійного статусу вчителя, й на цій основі розробити нові проекти вдосконалення системи освіти.

Мета статті – проаналізувати поняття статусу з погляду його полідисциплінарності, визначити його різновиди та встановити власну позицію до визначення професійного статусу як різновиду соціального статусу.

Проблема статусу завжди перебувала в центрі досліджень вітчизняних соціологів. Різні аспекти соціального статусу розглядаються в працях Л. Беляєвої, Л. Гордона, Е. Ігітханян, А. Кравченко, Г. Осипова, С. Полутіна, Ж. Тощенко, А. Філіппова та ін.

Проблема формування професійного статусу досліджували: Е. Дюндик, С. Железнякової, О. Лукші, А. Орлова, Г. Солодової, Н. Хридіної та інших. На жаль, сьогодні проблема професійного статусу є маловивченою в педагогічній науці, саме тому наше дослідження присвячено вивченню професійного статусу учителя як різновиду соціального статусу.

Проведений етимологічний аналіз дає змогу стверджувати, що слово “статус” (лат. *status*) має латинські витоки. Спочатку цей термін використовували в юриспруденції. Так, відомо, що в Стародавньому Римі ним позначали правове становище юридичної особи, і лише наприкінці ХІХ ст. вчені на-

дали йому нового звучання. Згідно із сучасними словниковими статтями, *status* – становище [22]; становище людини в суспільстві [15, с. 306].

У філософському аспекті “статус” розуміють як становище людини в системі міжособистісних взаємин, її особистий авторитет, визнання, повагу до неї з боку оточення. Статус – соціально-психологічна характеристика становища людини в суспільстві та міра її впливу на інших людей у певній соціальній групі [18]. У такому розумінні статус характеризують такі ознаки, як авторитет, повага, визнання, вплив на інших.

У соціології можна простежити два підходи до розуміння поняття “статус”. Прихильники першого підходу це поняття розглядають як позицію людини в межах соціальної системи. У цьому значенні статус позначає те, ким є людина, а тісно пов’язане з ним поняття ролі належить до поведінки, якої очікують від людини, котра має будь-який статус. Згідно з другим підходом, “статус” вживають як синонім честі або престижу, розглядаючи його також і як позицію людини щодо деякої суспільно вагової шкали чи ієрархії соціальної гідності.

З позиції правового становища людини, групи чи організації, “статус” означає законодавчо закріплене правове становище; стан, правове становище (сукупність прав, обов’язків) громадянина або юридичної особи; правове становище громадян, державних і громадських органів, міжнародних організацій тощо [12].

У сучасній психології “статус” розглядають, передусім, як становище суб’єкта в системі міжособистісних відносин, яке визначає його права, обов’язки та привілеї [16]. Характеризуючи статус, науковці використовують принаймні два ряди тлумачень: 1) кількість прав, обсяг привілеїв, власності, рівень престижу щодо інших індивідів або певних формальних інстанцій у соціальній ієрархії; 2) соціально прийняті й очікувані партнерами ролі. Перший спосіб характеризує позицію об’єкта в соціальній структурі, його часто називають соціальним статусом [3]. Загалом у психологічній довідковій літературі статус визначає становище групи в суспільстві. Його характеристиками зазвичай є права, привілеї, престиж, власність або успішність виконання певних ролей.

Аналіз сучасних визначень поняття “статус” засвідчує диференціацію в їх змісті залежно від галузі знань, що досліджує пов’язану з ним проблематику.

У педагогічному аспекті статус розглядають як правове становище організації, виробництва, особи, яке характеризується та визначається їх організаційно-правовою формою, статутом, свідоцтвом про реєстрацію, правовими обов’язками, відповідністю повноважень, обумовлених законодавчими й нормативними актами [13].

Згідно з Рекомендацією ЮНЕСКО “Про положення вчителів”, прийнятою 05.10.1966 р. Спеціальною міжурядовою конференцією з питання про статус учителів, термін “статус” може бути ототожнений з терміном “стан”, який “у застосуванні до вчителів означає одночасно суспільне становище, яке за ними визнано відповідно до поваги, пов’язаної з важливістю їхніх функцій

і вмінням виконувати ці функції, а також узяті в порівнянні з іншими професійними групами умови праці, винагорода та інші матеріальні пільги, якими вони користуються”.

Поняття “статус” широко використовують і в соціальній філософії, і в соціальній педагогіці, і в соціальній психології. Різні науки мають різні предмети вивчення, залежно від чого змінюється розуміння суті понять. Так, соціальна філософія характеризує “статус” як співвідносне становище індивіда або групи в соціальній системі, зумовлене певними ознаками конкретної системи (економічними, професійними, етичними та ін.), її правами, обов’язками, суспільними функціями [20, с. 18]. Соціальна філософія розглядає співвідношення статусу із соціальною системою як становище індивіда в ній. Соціальна педагогіка статус особистості розуміє як роль, яку та виконує відповідно до вимог суспільства. Співвідношення статусу із соціальними явищами в такому разі передбачає соціальну роль як механізм взаємодії особистості та суспільства [20, с. 18]. У соціальній психології статус особистості вивчають у контексті соціального спілкування, міжособистісних відносин.

Однак О. Шепелева, характеризуючи поняття статусу в межах соціальної філософії, використовує визначення філософських словників. Відтак, трактування терміна властиве філософії, а не лише соціальній філософії. Крім того, соціальна педагогіка, за визначенням автора, статус пов’язує з роллю, але статус і роль є основними поняттями соціології, а не лише соціальної педагогіки, тому не є особливістю саме соціальної педагогіки в розумінні терміна “статус”.

Ми погоджуємося з тим, що цей термін є міждисциплінарним і його вживають у різних науках, він має різні тлумачення, але не можна говорити про особливості визначення понять, зокрема поняття статусу, саме цими науками, оскільки вони перебувають на межі двох наук, крім того, існують суперечності щодо їх визначення окремими науками чи частиною іншої науки, чимало термінів використано із суміжних наук.

У педагогічному аспекті поняття “статус” розкрито недостатньо, але це питання висвітлено в дослідженнях таких учених, як В. Жеронов, Н. Зелепукіна, В. Лебедева, С. Молчанов, О. Шепелева.

Так, дослідження Н. Зелепукіної присвячено виявленню педагогічних умов формування освітнього статусу школяра. С. Молчанов розглядає зміст і структуру професійного статусу вчителя в аспекті атестації педагогічних та керівних працівників освітніх установ. В. Жернов визначає професійний статус викладача як основу його професійно-педагогічної спрямованості. О. Шепелева провела дослідження, присвячене вивченню проблеми формування професійного статусу майбутнього вчителя. В. Лебедева досліджувала процес формування професійного статусу, розробивши й упровадивши в практичну діяльність технологію формування професійного статусу вчителя.

З огляду на вищесказане можемо зазначити, що статус – це поняття, яке використовують у багатьох науках: філософії, соціології, психології й інших – здебільшого для визначення місця, становища чи позиції людини або групи людей у соціумі (таке визначення частіше використовують у соціологічних

науках); для позначення законодавчо закріпленого правового становища (частіше властиво для юридичних наук). Підкреслимо, що статус характеризують такі показники, як: правове становище, міжособистісні відносини, права, обов'язки, привілеї, престиж, власність, особистий авторитет, визнання, повага оточення.

У наукових літературних джерелах [5; 11; 13] існує значне розмаїття понять, пов'язаних з терміном “статус”: соціальний статус, особистий статус, правовий статус, освітній статус, власне соціальний статус педагога в освітній системі, соціально-економічний статус, адміністративно-правовий статус, громадянсько-правовий статус тощо.

Розглянемо визначення деяких з них з метою виокремлення поняття “професійний статус” від інших. Так, під **особистим статусом** розуміють: становище індивіда в малій групі (залежить від того, як його оцінюють і сприймають члени цієї групи відповідно до його особистих якостей); становище людини в малій або первинній групі залежно від того, як її оцінюють за індивідуальними якостями [5, с. 21]. **Правовий статус** особистості трактують як законодавчо встановлені державою та взяті в єдності її права, свободи [11]. **Освітній статус** визначають таким чином: позиція, займана особистістю на основі самооцінки своїх інтелектуальних здібностей, можливостей, з одного боку, залежно від потреби та мотивів пізнавальної діяльності, а з іншого – залежно від оцінки та прийняття цієї особистості оточенням [13]. **Власне соціальний статус педагога в освітній системі** подано як соціальну оцінку професійно-педагогічної кваліфікації в професійній сфері. Професійний статус майбутнього вчителя визначають як сукупність прав і обов'язків, що зумовлюють його становище, місце й роль у педагогічному вищому навчальному закладі, забезпечені ціннісними орієнтаціями та установками особистості, системою знань і вмінь, особистісних якостей, самооцінкою й оцінкою іншими її діяльності, адекватні дії й поведінку, виявляючись в авторитеті майбутнього вчителя.

На наш погляд, усі ці поняття є складниками вивчення соціального статусу людини залежно від обраних критеріїв; усі види статусу спрямовані на визначення конкретного становища людини або групи людей у соціумі, отже, і професійний статус вчителя також є складником соціального статусу.

Зазначимо, що неможливо вивчати статус людини без соціуму, тому соціальний статус є найбільш узагальнювальним поняттям серед усіх його видів.

Соціальний статус вивчали такі дослідники-соціологи, як: М. Вебер, Т. Парсонс, Р. Мертон, Н. Хрідіна, А. Філіпов, А. Черниш, Н. Ільдарханова та ін. Категорію “соціальний статус” у соціологічному аспекті вперше ввів у науковий обіг наприкінці ХІХ ст. історик і юрист Г. Мейн [15, с. 306]. Сьогодні цей термін є одним з основних у соціології, тому його широко використовують як у соціології, так і в соціальній психології, соціальній філософії тощо. Термін “соціальний” пов'язаний із життям і відносинами людей у суспільстві. Соціальний у перекладі з латинської *socialies* – товариський, суспільний. Таке визначення спрямоване на зміну суспільно-виробничих відносин. Крім

того, воно має декілька значень: у широкому – суспільство загалом – вживається для зіставлення суспільства з природою (у такому розумінні поняття “соціальне” є синонімом поняття “суспільне”); у вузькому – наявність зв’язків між людьми.

Існує чимало визначень терміна “соціальний статус”. Так, “Радянський енциклопедичний словник” визначає його як позицію індивіда чи групи в соціальній системі за економічними, професійно-етичними та іншими специфічними для цієї системи ознаками [21]. У філософському аспекті соціальний статус розглядають таким чином: як соціальне становище індивідів або соціальної групи в суспільстві, що визначається, насамперед, соціальними (економічне становище, професія, кваліфікація, освіта тощо), а також природними (стать, вік, етнічне походження) ознаками. Буржуазна соціологія тлумачить соціальний статус як суто психологічне явище, марксистська соціологія наголошує на вирішальній ролі виробничих відносин як основи формування; як сукупність прав та обов’язків індивіда або соціальної групи, яка виникає внаслідок виконання ними певної соціальної ролі, необхідної для розвитку й функціонування соціальної системи. Позиція індивіда або соціальної групи оцінюється громадською думкою шляхом порівняння їхнього престижу соціального [21, с. 663–664].

С. Сабліна надає таке визначення: соціальний статус – це становище індивіда або групи осіб щодо інших індивідів або груп у соціальній системі [12].

В. Полонський соціальний статус тлумачить як правове чи соціальне становище громадянина, педагога, учня в соціальній групі або системі, що визначають за низкою характерних для цієї системи ознак.

С. Сергеева, А. Назаренко соціальний статус розглядають як відносне становище особи чи групи в суспільстві, які мають певні відмінності від інших осіб чи груп. Характеризується правовими, економічними, професійними ознаками [13].

Н. Черниш зазначає, що соціальний статус (від лат. *status* – стан загалом, стан справ тощо) – позиція людини в суспільстві, пов’язана з певними правилами й обов’язками; становище індивіда та соціальної групи стосовно інших індивідів і груп, що визначається за соціально вагомими для певної суспільної системи ознаками (освітніми, фаховими та ін.) [22, с. 477]. **Соціальний статус** – становище людини як члена соціальної групи (професії, національності, статі, віку, релігії). На наш погляд, визначення понять “соціальний статус” і “статус”, наведені науковцями, майже не відрізняються, що дає нам змогу дійти висновку про те, що автори описували одне й те саме явище. Крім того, вважаємо, що статус людини не може існувати без суспільства, тому в цих визначеннях можлива підміна понять.

На основі аналізу наукових праць можемо зазначити, що поняття “соціальний статус” тлумачать неоднозначно. Найчастіше в класичній соціології поняття “соціальний статус” розглядають як позицію в соціальній структурі, що забезпечує соціальні зв’язки між суб’єктами суспільних відносин. З позицій іншого підходу, запропонованого М. Вебером, під терміном

“соціальний статус” розуміють реальні претензії на позитивні й негативні привілеї щодо соціального престижу, якщо він ґрунтується на одному й більшій кількості таких критеріїв: а) спосіб життя; б) формальна освіта, що полягає в практичному або теоретичному навчанні та засвоєнні відповідного способу життя; в) престиж народження або професії.

Вивчаючи різні концепції соціологів, зазначимо, що в кожній з них є власне розуміння поняття соціального статусу та чинників, від яких він залежить.

Наприклад, розуміння соціального статусу К. Девіса та У. Мура полягає в розподілі його на суб’єктивні й об’єктивні значення. Перша група значень відображає важливість тієї чи іншої соціальної групи членами товариства, тоді як друга, об’єктивна, не залежить від оцінок суспільства й показує місце в соціальній ієрархії.

Соціальний статус, згідно з К. Марксом, є показником становища, яке, з одного боку, відображає соціальну нерівність, а з іншого – визначається ставленням до засобів виробництва [7].

У сучасній соціологічній літературі існує чимало класифікацій статусів. На основі аналізу праць А. Кравченко, А. Сарджвеладзе, Н. Сорокіна, Т. Шибутані, А. Філіппова, Н. Черниша й інших зазначимо, що всі статуси поділяють на такі групи: основні – визначають головне в житті людини (до них належать професія, роль в економіці, політиці, демографія, спорідненість); неосновні – впливають на незначні деталі поведінки людини (статуси пішохода, пересічного громадянина, пацієнта, свідка тощо) [6, с. 131–132]; запропоновані – людина набуває їх незалежно від свого бажання (вік, статус у сім’ї); вроджені – статус, у якому людина народжена, набутий нею не з її волі; досягнуті – статус, здобутий особою в результаті вільного вибору й особистих зусиль; змішані.

Соціологи А. Кравченко, А. Сарджвеладзе, Н. Сорокін, Т. Шибутані та інші виділяють такі види статусів: приписаний, набутий, формальний і неформальний. Перший тип статусу присвоюють людині не залежно від її зусиль, а відповідно до права народження. Набутий статус вимагає певних зусиль, напруженої праці, тому привласнюється індивідом завдяки його особистим здібностям і досягненням. Формальний статус визначає сукупність прав і обов’язків, привілеїв, які прописані у формальних організаціях і групах; вони зазвичай більш обґрунтовані та захищені законом. Неформальний же статус пов’язаний з повагою в певному колективі, тому ґрунтується не на праві, а на громадській думці.

А. Кравченко зазначає, що такі види статусів, як політичні, релігійні, демографічні, кровно-родинні, професійні, економічні, зумовлюють взаємодію через носіїв цих статусів і визначають інтенсивність, тривалість, спрямованість і змістовність соціальних відносин людей [6, с. 134].

Отже, вивчаючи існуючі класифікації видів статусу, можемо виділити такі: приписаний, набутий, формальний і неформальний, політичний, релігійний, демографічний, кровно-родинний, професійний, економічний.

Визначаючи місце професійного статусу серед усіх різновидів статусів, необхідно виділити два підходи. Перший пов'язаний з тим, що професійний статус є складником таких видів статусів, як соціальний (учитель є членом соціальної групи – колектив учителів, колектив учнів); досягнутий (професію вчителя обирають не всі, а лише ті, хто є гуманістом і прагне передавати знання наступним поколінням, тому погоджується навчатися довгі роки для досягнення своєї мрії стати вчителем); основний (саме професія вчителя вимагає від особистості певної поведінки, рівня знань, культури, що, у свою чергу, впливає на все її життя); формальний (учитель не вільний у своїй діяльності, оскільки мета виховання й навчання, завдання, принципи, привілеї тощо зазначені в **нормативних документах**, відповідно до яких здійснюють управління навчально-виховним процесом загалом у країні та діяльністю вчителя зокрема). Згідно з другим підходом, професія людини сама може бути критерієм для виділення окремого виду статусу, яким і є професійний статус учителя. У сучасному суспільстві статус людини залежить від суспільної думки, яка складається й передається, але не фіксується в будь-яких документах. Вимірюється статус престижем, місцем людини в суспільстві в межах певної групи, виражається рангом.

Усі статуси впливають на поведінку, мислення та почуття людини. Особливо такий вплив мають досяжні статуси. Статус будь-якого виду зумовлює належність людини до певної соціальної категорії. Так, неголовні статуси утворюють номінальні групи чи статичні категорії, які характеризуються неузгодженою поведінкою людей між собою та відсутністю взаємодії. Одним з головних і впливових статусів є *професія, оскільки визначає стиль і спосіб життя, коло друзів, інтереси, манеру поведінки тощо*.

На основі наукових досліджень зазначимо, що всі статуси складаються з ролей. Проведений аналіз праць Е. Ануфрієва, М. Вебера, А. Єфендієва, А. Кабищі, А. Кравченка, К. Маркса, Р. Мертона, Г. Осіпова, Т. Парсонса, П. Сорокіна, Дж. Тернера, С. Фролова та інших дає підстави для висновку, що існують дві теорії особистості: рольова та статусна. Рольова теорія особистості, яка набула розвитку в дослідженнях І. Кона, Р. Лінтона, В. Михайлова, Д. Міда, Дж. Тернера, Т. Шибутані, базується на вивченні ролей особистостей та їхньої взаємодії. Згідно із цією теорією, кожна людина, набувши певного соціального статусу, починає відігравати певну роль, яка, на її думку, продиктована цим станом. В. Михайлов зазначає, що статус не лише складається, а й реалізується через роль, а остання є сукупністю прав і обов'язків, які суспільство закріплює за цією позицією. Соціальна роль – це очікувана типова поведінка людини, пов'язана з її соціальним статусом [22, с. 7]. А. Кравченко наголошує, що “роль” розкриває динамічний аспект соціальної реальності, поведінки та взаємодії тих, хто посідає певне становище в суспільстві [6, с. 19]. На думку Ю. Платонова, соціальна роль – це поведінка, якої очікують від того, хто має певний соціальний статус. Це сукупність вимог, що висувуються індивідом до суспільства, а також дії, які мусить виконувати людина, маючи цей статус у соціальній системі [17]. Так, роль учителя – пе-

редавати знання учням, оцінювати їхні успіхи, стежити за дисципліною тощо. Слід підкреслити, що кожна людина, з погляду відповідальності, по-різному підходить до своїх обов'язків, тому люди по-різному виконують ролі й, перебуваючи в одній і тій самій позиції, по-різному поводять себе, тобто дотримуються різних моделей поведінки (ролей) [2, с. 6]. У процесі життя особистість має декілька статусів і виконує декілька ролей, але лише один статус визначає її місце в суспільстві та є головним.

Кожен із видів статусу передбачає засвоєння відповідних норм, звичаїв, законів, характерних для статусу певної ролі, але від самої людини залежить, наскільки вона буде сприймати всі вимоги певного статусу. П. Сорокін зауважує, що під роллю професійної діяльності він розуміє постійне заняття індивіда, яке надає йому засоби існування [14]. Виконання людиною певної професійної діяльності призводить до зміни людини відповідно до певного образу, чим більше за часом людина виконує професійну діяльність, тим більші ці зміни, які впливають на анатомічну та соматичну будову людини, її рухи та рефлекси, зовнішність, психіку, спосіб життя [14].

Проектуючи вищесказане на діяльність учителя, звернемо увагу, що в основі професійного статусу вчителя також лежить значення професійної ролі – ролі вчителя, яка відображена в його діяльності, у поведінці, якої очікує від нього суспільство.

Висновки. Отже, роль учителя залежить від соціального стану суспільства. Характерним для професійного статусу вчителя, з одного боку, є певна поведінка, якої від педагога очікує суспільство, а з іншого – це певні вимоги самого вчителя до суспільства, що зумовлюють виконання дій, котрі є основою ролі. Роль учителя особистість обирає самостійно, тому це конвенціональна роль, яка передбачає засвоєння певних норм, звичаїв, законів, що в результаті формують професійний статус учителя, але цей статус залежить від самої людини, її професійних якостей, можливостей ефективно реалізувати всі вимоги до статусу вчителя.

Підсумовуючи вищезазначене, можемо зробити висновок, що професійний статус людини обирає свідомо та самостійно, усвідомивши необхідність змін під його впливом. Отже, статус впливає на особистість так само, як і особистість, у свою чергу, впливає на формування свого статусу в суспільстві.

Список використаної літератури

1. Андреев С.А. Оцінювання професійного компетенції викладача вищої школи [Електронний ресурс] / С.А. Андреев // Наукові записки кафедри педагогіки. – 2008. – № 20. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Nzkrp/2008_20/01.htm.
2. Вебер М. Избранные произведения / М. Вебер ; [пер. с нем. сост. Ю.Н. Давыдов]. – М. : Прогресс, 1990. – 804 с.
3. Вебер М. Основы понятия стратификации / М. Вебер // Социс. – 1994. – № 5. – С. 147–156.
4. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Л.С. Выготский. – М. : Педагогика, 1991. – 480 с.
5. Ильдарианова Ч.И. Особенности социального статуса молодого преподавателя российского вуза : дис. ... канд. соц. наук : 22.00.04 / Чулан Индиксовна Ильдарианова. – М., 2006. – 164 с.

6. Кравченко А.И. Социология / А.И. Кравченко. – М., 2001. – 508 с.
7. Маркс К. Морализующая критика и критицизирующая мораль / К. Маркс, Ф. Энгельс // Маркс К. Соч. / К. Маркс, Ф. Энгельс. – 2-е изд. – Т. 4. – С. 310.
8. Особисті риси та професійна характеристика педагога : реферат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14141/>.
9. Парсонс Т. Система современного общества : пер с англ. / Т. Парсонс. – М. : Аспект Пресс, 1997. – 255 с.
10. Пуховська Л. Професія вчителя у світовому освітньому просторі статичні характеристики [Електронний ресурс] / Л. Пуховська. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/school/manage/cadre/973/>.
11. Пешкова В.Е. Педагогика / В.Е. Пешкова. – Майкоп : АдыгГУ, 2010. – 77 с.
12. Саблина С.Г. Статусные рассогласования. Методология анализа и практика исследования : учеб.-метод. пособ. / С.Г. Саблина. – Новосибирск, 2002. – 60 с.
13. Сергеева С.В. Категория имидж педагога в спектре понятийно-терминологического поля педагогического знания / С.В. Сергеева, А.В. Назаренко // Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. – 2011. – № 2 (18). – С. 132–139.
14. Сорокин П. Общедоступный учебник социологии / П. Сорокина [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/Sorokin/index.php/.
15. Филиппов А.А. Категория социального статуса в зарубежной и отечественной социологии / А.А. Филиппов // Вопросы современной науки и практики / Университет имени В.И. Вернадского. – 2012. – № 1 (37). – С. 306–313.
16. Филиппов А.А. Социально-профессиональный статус школьного учителя в современной России : автореф. ... канд. соц. наук : 22.00.04 / А.А. Филиппов. – Пенза, 2012. – 26 с.
17. Филиппов А.А. Социально-профессиональный статус школьного учителя в современном российском обществе / А.А. Филиппов // Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. Общественные науки. Социология. – 2011. – № 2 (18). – С. 89–96.
18. Хридина Н.А. Статусно-ролевые особенности молодых учителей в реформируемом обществе : дис. ... канд. соц. наук : 22.00.04 / Н.А. Хридина. – Хабаровск, 2009. – 187 с.
19. Хридина Н.А. Статусно-ролевые особенности молодых учителей в реформируемом обществе : автореф. дис. ... канд. соц. наук : 22.00.04 / Н.А. Хридина. – Хабаровск, 2009. – 18 с.
20. Шепелева О.В. Формирование профессионального статуса будущего учителя в период его обучения в вузе : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / О.В. Шепелева. – Магнитогорск, 2002. – 174 с.
21. Шинкарук В.І. Філософський словник / В.І. Шинкарук. – К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.
22. Черниш Н. Соціологія : курс лекцій / Н. Черниш. – Л. : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2004. – 534 с.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2014.

Васильева С.О. Профессиональный статус учителя как разновидность социального статуса

В статье проанализирован термин “статус”, рассмотрены виды статусов, определено место профессионального статуса среди других видов. Изложена собственная позиция относительно профессионального статуса как отдельного вида социального статуса, который человек выбирает сознательно и самостоятельно, осознав необходимость изменений под его влиянием, он воздействует на личность так же, как и личность влияет на формирование своего статуса в обществе.

Ключевые слова: статус, профессиональный статус, виды статусов.

Vasilieva S. Teacher professional status as a kind of social status

In this article, the term “status”, status species considered cuts, the place of professional status among other statuses. Chosen own position that professional status is a special kind of social status that a person chooses consciously and independently, realizing the need for change under its influence. It was established that the role of the teacher depends on the social status of society. Characteristic of the professional status of teachers, on the one hand, there is some behavior, which society expects from the teacher, but on the other - are certain requirements for the teacher to society that contribute to perform an action that is the basis for the role. The role of the teacher chooses their own personality, so it's conventional role, which involves the assimilation of certain norms, customs, laws that result form the professional status of the teacher, but that status depends on the person, her professional skills, capacity to effectively implement all the requirements for the status of teachers. Keywords: status, working status, species status.

Key words: *status, professyonal status, types of status.*